# LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 2, 6, 9, 22, 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO $22^1$ STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 15, 23, 38, 39, $39^1$, 40, 41, 44, 58, 61, 67, 68, 69, 75, $75^2$ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO $74^1$ STRAIPSNIU ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1973 $13^3$, 34 IR 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

**1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai**

Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 6, 9, 22, 28 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo $22^1$ straipsniu įstatymo projekto (toliau – EĮ projektas), Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 15, 23, 38, 39, $39^1$, 40, 41, 44, 58, 61, 67, 68, 69, 75, $75^2$ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo $74^1$ straipsniu įstatymo projekto (toliau – EEĮ projektas) ir Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 $13^3$, 34 ir 37 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – GDĮ projektas; visi kartu – Projektai) rengimą paskatino šios priežastys:

- Septynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2016 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XIII-82 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, numatytas tikslas sumažinti administracinę naštą ir vartotojams sudaryti galimybes daug greičiau prisijungti prie elektros ir dujų tinklų (94.14 papunktis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ 4.2.10 darbo 4 punktas);
- kai kurios Europos Sąjungos šalys turi konkurencinį pranašumą prieš Lietuvą pritraukdamos tiesiogines užsienio investicijas; kadangi Lietuva netaiko kitokių elektros energijos kainos skaičiavimo taisyklių asmenims, veikiantiems intensyviai elektros energiją naudojančiose pramonės šakose, elektros energijos kaina Lietuvoje (7,9 ct/kWh) yra viena didžiausių iš Rytų ir Centrinės Europos valstybių (2016 m. II pusmečio Eurostat duomenimis, didesnė kaina yra tik Latvijoje, Slovakijoje ir Estijoje, o mažesnė – Vengrijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje, Lenkijoje, Bulgarijoje ir Čekijoje). Diferencijuotą VIAP kainą taiko tokios Europos Sąjungos valstybės kaip Danija, Graikija, Prancūzija, Vokietija, Lenkija, Rumunija, Slovėnija, Čekija, Bulgarija, Švedija ir Jungtinė Karalystė. 2017 m. gegužės 23 d. diferencijuotos VIAP kainos schemą su Europos Komisija suderino Latvija ir Italija. Dėl to konkuruodama dėl tiesioginių užsienio investicijų elektros energiją intensyviai naudojančiose pramonės šakose Lietuva yra mažiau patraukli, palyginti su kitomis Rytų ir Centrinės Europos valstybėmis, taip pat su kai kuriomis kitomis ES šalimis, pavyzdžiui, Švedija, Suomija. Tiesioginės užsienio investicijos į pramonės sektorių ypač svarbios Lietuvos regionų plėtrai dėl jų sukuriamos pridėtinės vertės;
- ES III energetikos paketo įgyvendinimas siekiant užtikrinti skaidresnę skirstomųjų tinklų operatoriaus veiklą ir valstybės reguliuojamų veiklų išgryninimą;
- esamas teisinis reglamentavimas nenumato Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai (toliau – Komisija) kitų didelę įtaką elektros energijos rinkoje turinčio asmens reguliavimo būdų nei kainos viršutinė riba;
- šiuo metu sistemos rezervo paslaugą teikiantis subjektas prireikus gali parduoti elektros energiją biržoje, todėl tikslinga apriboti šio subjekto investicijų grąžą;
- įstatymų taikymo praktikoje susidariusios situacijos, kurios nulėmė poreikį naujai reglamentuoti ar patikslinti esamas įstatymų nuostatas.

EĮ projektu, be siekio prisidėti prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės plane keliamų tikslų (vartotojo prijungimo prie elektros ir dujų tinklų pagreitinimo ir proceso administracinės

naštos mažinimo) įgyvendinimo, taip pat siekiama patobulinti valstybinės svarbos energetikos objektų apibrėžtį, numatant, kad valstybinės svarbos energetikos objektams būtų priskirtini ne 110 kV ir aukštesnės įtampos elektros energijos perdavimo tinklai ir jų technologiniai priklausiniai, o 110 kV ir aukštesnės įtampos elektros tinklai ir jų technologiniai priklausiniai; užtikrinti saugų ir patikimą elektros ir gamtinių dujų skirstymą ir energetikos įrenginių įrengimo metu padarytos žalos atlyginimą, kadangi šiuo metu galiojantis reglamentavimas tam nesudaro tinkamų ir pakankamų sąlygų.

Viena reikšmingiausių galiojančio teisinio reguliavimo trūkumo priežasčių – elektros ir gamtinių dujų įrenginių įrengimo veikla nelaikoma reguliuojamąja veikla, o tokią veiklą vykdantys asmenys nėra atestuojami, todėl Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos (toliau – VEI), siekdama užtikrinti elektros skirstomųjų tinklų ir gamtinių dujų skirstymo sistemos (toliau – tinklai) saugumą ir patikimumą, atlieka didžiosios dalies naujai įrengtų energetikos įrenginių (vartotojų sistemų) patikrą. Tokia patikra neišvengiamai pailgina naujų elektros ir gamtinių dujų vartotojų įrenginių prijungimo prie tinklų terminus vidutiniškai 7 kalendorinėmis dienomis, didina administracinę naštą ir reikalauja papildomų išlaidų. Atsisakyti minėtos administracinės patikros procedūros, kartu pagerinti elektros ir gamtinių dujų įrenginių įrengimo patikimumą ir saugumą, sutrumpinti naujų elektros ir gamtinių dujų vartotojų įrenginių prijungimo prie tinklų terminus, užtikrinti įrengimo metu padarytos žalos atlyginimą padėtų siūlomi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo (toliau – Energetikos įstatymas) pakeitimai. Pažymėtina, kad, nesant energetikos įrenginių įrengimo veiklos atestavimo, elektros ir gamtinių dujų įrenginių plėtros (įrengimo) užsakovai, siekdami užtikrinti tinkamą įrengiamų objektų kokybę, dažnai reikalauja, kad įrengimą atliktų elektros įrenginių ar gamtinių dujų įrenginių eksploatavimo atestatą turintys asmenys, tačiau eksploatavimo ir įrengimo veiklos savo pobūdžiu skiriasi, todėl toks reikalavimas tinkamo energetikos įrenginių įrengimo klausimą sprendžia tik iš dalies.

Taip pat vienas iš EĮ projektų tikslų yra nustatyti VEI naują funkciją derinti mokymo įstaigų parengtas energetikos darbuotojų mokymo programas, nes šiuo metu šis klausimas nėra teisiškai sureguliuotas. Mokymo programų derinimas su VEI padėtų užtikrinti energetikos darbuotojų tinkamą kvalifikaciją ir kvalifikacijos tobulinimo reikalavimus. Šiuo metu VEI pagal galiojančio Energetikos įstatymo nustatytą teisinį reguliavimą organizuoja energetikos darbuotojų atestavimą. Ši problema išryškėjo pradėjus rengti bendrą energetikos darbuotojų sertifikavimo schemos modelį.

Vienas iš EEĮ projekto tikslų – skirstomųjų tinklų operatoriaus vykdomą elektros energijos visuomeninio tiekimo veiklą su jai būdingomis funkcijomis atskirti nuo elektros energijos skirstymo veiklos. Siekiama nustatyti, kad visuomeninį tiekimą buitiniams vartotojams užtikrintų visuomeninis tiekėjas, o ne skirstomųjų tinklų operatorius. Savo ruožtu garantinį tiekimą vartotojams užtikrintų skirstomųjų tinklų operatorius. Manytina, kad šios funkcijos perkėlimas skirstomųjų tinklų operatoriui yra objektyviai pateisinamas ir tikslingas dėl kelių priežasčių:

i) elektros energijos tiekimo patikimumas ir saugumas yra fundamentali 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (toliau – Direktyva) koncepcija, teigianti, kad tokių būtinų paslaugų, kaip elektros energijos tiekimo, vartotojai turėtų būti apsaugoti nuo rinkos neapibrėžtumo. Įvertinus tai, kad tiekimo veikla palaipsniui tampa konkurencine, nenutrūkstamo tiekimo garantiją, kaip vartotojų apsaugos priemonę, turėtų teikti tas ūkio subjektas, kurio veikla yra prižiūrima ir kuris gali garantuoti reikiamos apsaugos laipsnį;

ii) remiantis Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (toliau – Elektros energetikos įstatymas) nuostatomis, garantinis tiekimas yra laikina vartotojų apsaugos priemonė, skatinanti vartotojus per 6 mėnesių garantinio tiekimo laikotarpį susirasti kitą nepriklausomą tiekėją ir sudaryti su juo sutartį. Esama tvarka, įpareigojanti visuomeninius tiekėjus tiekti visiems jų teritorijoje esantiems vartotojams nacionalinės reguliavimo institucijos nustatytomis visuomeninėmis kainomis, suponuoja klaidingą suvokimą, kad visuomeninis

tiekimas yra nepriklausomo elektros energijos tiekimo alternatyva ir nesudaro prielaidų minėtų vartotojų paskatų atsiradimui;

iii) bet kurios tiekimo įmonės kertinis veiklos pagrindas ir siekis yra komerciniai interesai, kurie nedera su garantinio tiekimo instituto esme. Kaip minėta, garantinis tiekimas yra orientuotas į vartotojų teisių bei interesų apsaugą. Todėl šios funkcijos vykdymas turėtų būti suteiktas tiems ūkio subjektams, kurių pagrindinis tikslas nėra išlaikyti esamus klientus;

iv) analogiškais principais pagrįstas garantinio tiekimo modelis, pagal kurį garantinį tiekimą vartotojams užtikrina skirstymo įmonė, yra įtvirtintas ir gamtinių dujų sektoriuje. Remiantis Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo (toliau – Gamtinių dujų įstatymas) 39 straipsnio 3 dalimi, garantinį tiekimą vartotojams, esantiems jam išduotoje skirstymo licencijoje nustatytoje teritorijoje, privalo užtikrinti infrastruktūros įmonė – skirstymo sistemos operatorius.

Kitas EEĮ projekto tikslas – pagerinti investicinę aplinką Lietuvoje, pritraukti aukštą pridėtinę vertę kuriančias įmones ir padidinti intensyviai elektros energiją naudojančių pramonės šakų įmonių konkurencingumą. Elektros energijos kaina yra vienas iš svarbių veiksnių pritraukiant elektros energiją intensyviai naudojančių pramonės įmonių investicijas. EEĮ projektu siūloma elektros energiją intensyviai naudojančių pramonės šakų įmonėms taikyti kitokią viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (toliau – VIAP) kainos apskaičiavimo tvarką. Siūloma numatyti, kad intensyviai elektros energiją naudojančiose pramonės šakų įmonėse galėtų susigrąžinti 85 proc. VIAP kainos dalies, susijusios su elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, šios elektros energijos balansavimu ir jos centralizuota prekyba (arba atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) rinkliava, kaip tai apibrėžta toliau šiame aiškinamajame rašte) už suvartotą elektros energijos kiekį, viršijantį 1 GWh. Taigi, EEĮ projekte siūloma tvarka būtų taikoma tik VIAP biudžeto daliai, skirtai AEI gamybai, balansavimui ir centralizuotai prekybai remti. Elektros energiją intensyviai naudojančių sektorių, kuriems būtų taikoma kitokia AEI rinkliava, sąrašas nustatytas Europos Komisijos komunikato „2014–2020 m. valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairės“ (toliau – Gairės) 3 priede ir 5 prieduose, ir ši lengvata būtų skiriama tik su Europos Komisija suderinus šią valstybės pagalbos schemą. Vadovaujantis Gairėmis, detali VIAP kainos taikymo ir elektros energijos naudojimo intensyvumo apskaičiavimo tvarka būtų nustatyta Vyriausybės nutarimu.

Pažymėtina, kad tiesioginės užsienio investicijos į pramonės sektorių ypač svarbios Lietuvos regionų plėtrai dėl jų sukuriamos pridėtinės vertės. Šiuo metu elektros energiją intensyviai naudojančios pramonės įmonės neturi galimybės sumažinti šių veiklos kaštų. Sudarant galimybes daug elektros energijos sunaudojantiems elektros energijos vartotojams prijungti savo elektros įrenginius tiesiogiai prie elektros energijos perdavimo tinklo, vartotojai sumažintų savo veiklos sąnaudas iki 1 ct/KWh. Be to, išvengiant papildomos skirstymo tinklo grandies, būtų užtikrintas elektros energijos tiekimo patikimumas, kuris taip pat ypač svarbus pramonės įmonėms. Todėl kitas EEĮ projekto tikslas – Elektros energetikos įstatyme įtvirtinti aiškias ir suprantamas prisijungimo prie perdavimo tinklo galimybes, kurios taip pat prisidėtų prie elektros sektoriaus valdymo efektyvumo gerinimo, subalansuoto ir optimalaus skirstomojo ir perdavimo tinklo panaudojimo ir reguliacinės aplinkos tobulinimo. Siekiant pirmiau paminėtų tikslų, EEĮ projektu siūloma numatyti, kad prie perdavimo tinklo papildomai galėtų būti prijungiami vartotojai, kurių įrenginių leistinoji naudoti galia būtų ne mažesnė kaip 6 MW ir kurie įsipareigotų 10 metų nemažinti sutartyje su perdavimo sistemos operatoriumi nustatytos leistinosios naudoti galios ir 10 metų mokėti galios dedamąją (galios mokestį). EEĮ projektu nustatoma prisijungimo prie perdavimo tinklo tvarka galėtų pasinaudoti tik tie vartotojai, kurių įrenginiai pirmą kartą jungiami prie elektros tinklų, t. y. nauji vartotojai, kurių įrenginiai iki Elektros energetikos įstatymo pakeitimo įsigaliojimo nebuvo prijungti nei prie skirstomųjų tinklų, nei prie perdavimo tinklo.

Taip pat EEĮ projektu siūloma numatyti atvejus, kurie pagreitintų vartotojo elektros įrenginių prijungimą prie elektros tinklų. EEĮ projekte siūloma reglamentuoti atvejus, kai vartotojams suteikiama galimybė jiems pageidaujant savo lėšomis ir savo pajėgumais elektros

tinklų operatoriaus naudai Energetikos ministerijos nustatyta tvarka įrengti elektros tinklų operatorių elektros tinklus, reikalingus vartotojo elektros įrenginių prijungimui prie skirstomųjų ar perdavimo tinklų. Taip pat EEĮ projektu siūloma įpareigoti skirstomųjų tinklų operatorių Energetikos ministerijos nustatyta tvarka leisti vartotojui ar kitam asmeniui savo lėšomis perkelti skirstomųjų tinklų objektus ir įrenginius, kliudančius statinių statybai ar dėl kitų priežasčių.

EEĮ projektu siūloma patikslinti, aiškiau išdėstyti nuostatą dėl naujų vartotojų (didesnės kaip 1 MW galios), kurie su skirstomųjų tinklų operatoriumi yra sudarę sutartį 10 metų nuo elektros energijos persiuntimo paslaugos sutarties įsigaliojimo momento nemažinti leistinosios naudoti galios ir kurie apmoka 10 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų, numatant, kad tokių vartotojų prijungimo prie elektros tinklų projektai galės būti įgyvendami etapais su sąlyga, kad pirmu etapu būtų suteikiama ne mažesnės kaip 1 MW leistinoji naudoti galia, ir bendras visų prijungimo projekto etapų įgyvendinimas terminas būtų ne ilgesnis kaip 5 metai.

Taip pat EEĮ projektu, atsižvelgiant į tai, kad reguliuojamųjų paslaugų reguliavimo praktikoje naudojamas ir leistino pajamų lygio (angl. *revenue cap*) reguliavimas, kai reguliuojamųjų paslaugų kainos ribojamos ne nustatyta kainos viršutine riba, bet ribojamos bendros iš reguliuojamosios paslaugos teikimo gautinos pajamos, kurios neturėtų viršyti nustatyto leistino pajamų lygio, o šiuo metu Elektros energetikos įstatymas neleidžia Komisijai pasirinkti kitų didelę įtaką elektros energijos rinkoje turinčio asmens reguliavimo būdų nei kainos viršutinė riba, siekiama numatyti Komisijai galimybę taip pat reguliuoti didelę įtaką turintį asmenį nustatant ir (ar) viršutinę pajamų ribą.

EEĮ projektu siekiama aiškiai ir skaidriai apibrėžti asmeniui, teikiančiam sistemos rezervo paslaugą, nustatomą investicijų grąžą, siekiant mažinti vartotojams finansinę naštą mokant už elektros energijos paslaugas. Atitinkamai verslo srityse, kuriose veiklos kaštai už elektros energiją sudaro didelę dalį produkto gamybos kaštų, sumažėtų tokio produkto kainos mažmeninėje ir didmeninėje rinkose; tai turėtų visuminį teigiamą poveikį finansams namų ūkių segmente.

Apribojant investicijų grąžos normą, siekiama sukurti teisines ir reguliacines prielaidas sumažinti elektros energijos kainas galutiniams vartotojams. Atsižvelgiant į tai, optimali, pagrįsta ir mažiausią naštą vartotojams sukurianti investicijų grąžos norma sudarytų 1 proc., todėl EEĮ projektu atitinkamai siūloma apriboti asmens, teikiančio sistemos rezervo paslaugą, investicijos grąžą iki 1 proc.

GDĮ projekto tikslas – sutrumpinti naujų gamtinių dujų vartotojų sistemų prijungimo terminus, reglamentuojant atvejus, kai vartotojams suteikiama galimybė jiems pageidaujant savo lėšomis ir savo pajėgumais (pvz., vartotojams pasisamdyti rangovą, kuris įrengtų vartotojo gamtinių dujų sistemai prijungti reikalingą operatoriaus gamtinių dujų skirstymo sistemą), dujų operatoriaus naudai Energetikos ministerijos nustatyta tvarka įrengti operatoriaus gamtinių dujų skirstymo sistemą ir įpareigoti skirstymo sistemos operatorių Energetikos ministerijos nustatyta tvarka leisti vartotojui ar kitam asmeniui savo lėšomis perkelti skirstymo sistemos objektus ir įrenginius, kliudančius statinių statybai ar dėl kitų priežasčių.

Siūlomas reglamentavimas būtų reikšmingas palengvinimas investuotojams ir kitiems asmenims, kurie planuoja vykdyti veiklą skirstymo sistemos objektų ir įrenginių teritorijoje, pavyzdžiui, tokioje teritorijoje ketinantiems statyti gamyklas ir (ar) kitos paskirties pastatus sutrumpėtų investicinių teritorijų paruošimo planuojamai veiklai terminai. Šiuo metu statybai ar kitokiai veiklai trukdančius skirstymo sistemos objektus ir įrenginius perkelia skirstymo sistemos operatorius. Tokiai paslaugai teikti operatorius viešųjų pirkimų būdu ir terminais parenka rangovą, o paslaugos įkainis priklauso nuo viešąjį pirkimą laimėjusio rangovo pasiūlymo.

Dažnai investuotojai darbus teritorijoje, kurioje yra perkeltini objektai, siekia pradėti kuo skubiau, todėl operatoriaus siūlomi terminai, kurie, kaip minėta, priklauso nuo viešųjų pirkimų procedūrų, investuotojų poreikius tenkina ne visada. Kartu pažymėtina, kad priėmus siūlomą reglamentavimą investuotojams ir kitiems skirstymo sistemos objektų ir įrenginių perkėlimo siekiantiems asmenims atsirastų galimybė pasisamdyti rangovą už pačių sutartą, o ne

operatoriaus nustatytą kainą, susitarti su rangovu dėl patogaus darbų atlikimo laiko; tai leistų efektyviau planuoti verslo plėtrą. Pažymėtina ir tai, kad skirstymo sistemos objektų ir įrenginių perkėlimo darbus galės atlikti tik atitinkamus atestatus turintys asmenys (tokiems darbams atlikti asmenys privalės turėti EĮ pakeitimo projekte numatytą energetikos įrenginių įrengimo atestatą).

Papildomai Projektais siekiama atlikti kitus Energetikos įstatymo, Elektros energetikos įstatymo ir Gamtinių dujų įstatymo nuostatų patikslinimus siekiant aiškesnio ir nuoseklesnio teisinio reglamentavimo.

**2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai**

Projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija).

Projektus parengė Energetikos ministerijos Elektros ūkio skyrius (skyriaus vedėja Justina Ratkevičiūtė, tel. 8 706 64 727, el. p. justina.ratkeviciute@enmin.lt, tiesioginės rengėjos – vyr. specialistė Dovilė Zajauskaitė, tel. 8 706 64 769, el. p. dovile.zajauskaite@enmin.lt ir vyr. specialistė Aušra Grėbliūnaitė, tel. 8 706 64 749, el. p. ausra.grebliunaite@enmin.lt ) ir Naftos ir dujų skyrius (skyriaus vedėjas Dainius Bražiūnas, 8 706 64 912, el. p. dainius.braziunas@enmin.lt, tiesioginis rengėjas vyr. specialistas Gintautas Danaitis, tel. 8 706 64 877, el. p. gintautas.danaitis@enmin.lt).

**3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai**

Energetikos veiklas, kurioms reikalingas atestatas, ir atestavimui taikomus reikalavimus nustato Energetikos įstatymas. Vadovaujantis Energetikos įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 ir 3 punktais, asmenys atestuojami elektros energetikos įrenginių, gamtinių dujų įrenginių eksploatavimo veiklai, tačiau Energetikos įstatymas nenumato elektros įrenginių ir gamtinių dujų įrenginių įrengimo veiklos atestavimo.

Pažymėtina, kad dalis elektros ir gamtinių dujų įrenginių pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymo normas yra laikomi ypatingaisiais statiniais. Rangovai, ketinantys užsiimti minėtų įrenginių statybos veikla, yra atestuojami pagal šiame įstatyme nustatytus reikalavimus (Statybos įstatymo 22 straipsnis). Atsižvelgiant į tai, EĮ projekte siūloma nustatyti, kad elektros įrenginių ir gamtinių dujų įrenginių įrengimo veiklos atestatas nesuteikia teisės įrengti energetikos įrenginių, kurie pagal Statybos įstatymą laikomi ypatingaisiais statiniais.

Skirstomųjų tinklų operatoriaus vykdomos funkcijos nustatytos Elektros energetikos įstatymo 15 straipsnio 12 dalyje, 39 straipsnyje, visuomeninio tiekėjo – 15 straipsnio 13 dalyje, 43 ir 44 straipsniuose. Remiantis minėtomis Elektros energetikos įstatymo nuostatomis, skirstomųjų tinklų operatorius, būdamas atsakingas už jam priklausančių skirstomųjų tinklų saugumą, patikimumą, eksploatavimą, priežiūrą, valdymą bei plėtojimą, teikia sistemos naudotojams elektros energijos persiuntimo paslaugą, rekonstruoja esamus ir įrengia naujus skirstomuosius tinklus, organizuoja ir diegia persiunčiamos elektros energijos apskaitą, prijungia vartotojų ir gamintojų elektros įrenginius. Visuomeninis tiekėjas užtikrina elektros energijos visuomenine elektros energijos kaina tiekimą visiems jam išduotoje licencijoje nustatytoje teritorijoje esantiems buitiniams vartotojams, kurie nepasirinko nepriklausomo elektros energijos tiekėjo, taip pat socialiai pažeidžiamiems vartotojams ar jų grupėms. Visuomeninis tiekėjas taip pat vykdo garantinį elektros energijos tiekimą tiems vartotojams, kurie įstatyme nustatytais terminais nepasirinko nepriklausomo elektros energijos tiekėjo, ar kai jų pasirinktas nepriklausomas tiekėjas nevykdo prisiimtų įsipareigojimų tiekti elektros energiją sutartomis su vartotojais sąlygomis. Buitiniams vartotojams, nepasirinkusiems nepriklausomo elektros energijos tiekėjo ar kai jų pasirinktas nepriklausomas tiekėjas nevykdo prisiimtų įsipareigojimų, užtikrinamas elektros energijos tiekimas visuomenine elektros energijos kaina šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis. Buitiniams vartotojams garantinio elektros energijos tiekimo sąlygos nėra taikomos (Elektros energetikos įstatymo 44 straipsnio 2 dalies 4 punktas).

Pažymėtina, kad, į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkėlus Direktyvos nuostatas, visoms valstybėms narėms atsirado įpareigojimas užtikrinti, kad skirstomųjų tinklų operatoriaus, esančio vertikaliai integruotos įmonės dalimi, ir kitų su elektros energijos skirstymu nesusijusių veiklų komerciniai interesai būtų atskirti. Tuo tikslu Elektros energetikos įstatyme įtvirtinti esminiai reikalavimai dėl skirstymo veiklos atskyrimo: skirstomųjų tinklų operatorius, atlikdamas jam pavestas funkcijas, elektros energijos skirstymo veiklą vykdo nepriklausomai nuo elektros energijos gamybos, perdavimo ir tiekimo veiklos bei jų komercinių interesų (Elektros energetikos įstatymo 36 straipsnis), tai yra įgyvendinant elektros energijos skirstymo veiklos teisinės formos, organizacinės struktūros ir sprendimų priėmimo nepriklausomumą, vertikaliai integruota įmonė ir skirstomųjų tinklų operatorius užtikrina, kad skirstomųjų tinklų operatorius nevykdys elektros energijos gamybos ir (ar) nepriklausomo tiekimo veiklos. Šis reikalavimas neriboja skirstomųjų tinklų operatoriaus teisių ir pareigų, užtikrinant elektros energijos visuomeninį tiekimą Elektros energetikos įstatyme numatytais tikslais, jei įvykdyti skirstymo veiklos rūšių ir apskaitos atskyrimo reikalavimai (Elektros energetikos įstatymo 54 straipsnio 3 dalis).

Šiuo metu galiojančios Elektros energetikos įstatymo redakcijos 42 straipsnio 1 dalis numato, kad skirstomųjų tinklų operatorius, kai jo turimoje elektros energijos skirstymo veiklos licencijoje nurodytoje teritorijoje kitam asmeniui neišduota visuomeninio tiekimo veiklos licencija, privalo vykdyti ir elektros energijos visuomeninio tiekimo veiklą, užtikrindamas saugų ir patikimą galutinių vartotojų aprūpinimą elektros energija šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis, siekiant apsaugoti tokių vartotojų teises ir teisėtus interesus, susijusius su elektros energijos vartojimu kasdieniams poreikiams patenkinti. Taigi, skirstomųjų tinklų operatorius, laikydamasis skirstymo veiklos rūšių ir apskaitos atskyrimo reikalavimų, šiuo metu vykdo tiek elektros energijos skirstymo, tiek ir visuomeninio tiekimo veiklą – tiekia elektros energiją buitiniams vartotojams valstybės reguliuojamomis kainomis.

Atkreiptinas dėmesys, kad visuomeninio tiekimo veikla išimtinai susijusi su buitinių elektros energijos vartotojų aptarnavimu, tiekiant elektros energiją šiems vartotojams valstybės reguliuojamomis kainomis. Dabartinė Elektros energetikos įstatymo redakcija numato, kad visuomeninis tiekėjas, esant Elektros energetikos įstatyme nustatytoms sąlygoms, taip pat privalo užtikrinti garantinį tiekimą vartotojams. Atsižvelgiant į tai, tikslinga aiškiau diferencijuoti reguliuojamiems ūkio subjektams būdingas funkcijas, tai yra nustatyti, kad elektros energijos tiekimas buitiniams vartotojams Įstatyme nustatytomis sąlygomis yra visuomeninio tiekėjo pareiga, o už elektros energijos persiuntimo paslaugos teikimą ir garantinio elektros energijos tiekimo vartotojams užtikrinimą atsakingas skirstomųjų tinklų operatorius.

Pagal galiojančio Elektros energetikos įstatymo 23 straipsnio 3 dalį elektros energijos vartotojų įrenginiai prijungiami prie perdavimo tinklų tik tokiais atvejais, kai skirstomųjų tinklų operatorius dėl nustatytų techninių arba eksploatacijos reikalavimų atsisako prijungti prie skirstomųjų tinklų gamintojo ar vartotojo įrenginius, esančius skirstomųjų tinklų operatoriaus licencijoje nurodytoje veiklos teritorijoje, t. y. kad vartotojų elektros įrenginiai paprastai prijungiami tik prie skirstomųjų tinklų, nes dažniausiai skirstomųjų tinklų operatoriai turi technines (eksploatacines) galimybes prijungti vartotojų elektros įrenginius. Taip pat Elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad kai vartotojo elektros įrenginiai jungiami tiesiogiai prie elektros perdavimo tinklo, vartotojas apmoka visas sąnaudas, susijusias su įrenginių prijungimu prie elektros perdavimo tinklų (t. y. vartotojas turi padengti 100 proc. faktinės prijungimo kainos).

Galiojantis Elektros energetikos įstatymas tiesiogiai nenustato galimybės elektros energijos vartotojui ar kitam asmeniui savo lėšomis ir jėgomis perkelti elektros skirstomųjų tinklų objektus ir įrenginius, kliudančius statinių statybai ar dėl kitų priežasčių. Energetikos įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad vartotojo, gamintojo ar kito asmens pageidaujami rekonstruoti ar perkelti energetikos įmonei priklausantys energetikos objektai, kliudantys statinių statybai ar dėl kitų priežasčių, yra rekonstruojami ar perkeliami vartotojo, gamintojo ar

kito asmens ir energetikos įmonės susitarimu teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis. Šiuo metu statybai ar kitokiai veiklai trukdančius skirstomųjų tinklų objektus ir įrenginius perkelia skirstomųjų tinklų operatorius. Tokiai paslaugai teikti operatorius viešųjų pirkimų būdu ir terminais parenka rangovą, o paslaugos įkainis priklauso nuo viešąjį pirkimą laimėjusio rangovo pasiūlymo.

Šiuo metu galiojantys teisės aktai nenustato vartotojams, kurių elektros įrenginiai jungiami prie skirstomųjų tinklų ar perdavimo sistemos operatorių elektros tinklų, teisės savo lėšomis (sumokant 100 proc. elektros įrenginių prijungimo sąnaudų) įrengti skirstomuosius ar perdavimo elektros tinklus (patiems pasisamdyti rangovą, atlikti prijungimo prie operatorių elektros tinklų darbus). Vartotojas privalo kreiptis į tinklų operatorių su prašymu prijungti vartotojo elektros įrenginius prie operatorių elektros tinklų ir laukti, kol operatorius, priklausomai nuo darbų vertės, parinks metinį rangovą arba naują rangovą viešųjų pirkimų būdu ir vėliau atliks prijungimo paslaugos įgyvendinimo darbus. Kai vartotojo elektros įrenginiai prijungiami prie perdavimo tinklų, vartotojas apmoka visas sąnaudas (100 procentų), susijusias su įrenginių prijungimu prie elektros perdavimo tinklų, o kai vartotojo elektros įrenginiai prijungiami prie skirstomųjų tinklų, apmoka 20 ar 40 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų arba moka pagal šį dydį apskaičiuotą ir Komisijos patvirtintą įkainį. Pažymėtina, kad Lietuvos laisvosios rinkos institutas (toliau – LLRI) 2016 m. atliko apklausą „Kaip pagreitinti prisijungimą prie elektros tinklų“, kurios ataskaitoje skelbiama, kad absoliuti dauguma respondentų (90 proc.) patvirtino, kad prireikus naudotųsi galimybe pasisamdžius rangovą prijungimo darbus atlikti savarankiškai, net jei dėl to tektų apmokėti visas prisijungimo sąnaudas. LLRI apklausos dalyviai (61 proc.) nurodė, kad, įgyvendinus šį pasiūlymą, prijungimo darbų terminai taptų lengviau prognozuojami; tai leistų efektyviau planuotis verslo plėtrą.

Elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio 7 dalies 2 punkte nustatyta, kad nauji vartotojai, kurių elektros įrenginiai pirmą kartą prijungiami prie skirstomųjų tinklų, kurių leistinoji naudoti galia yra didesnė kaip 1 MW ir kurie su skirstomųjų tinklų operatoriumi yra sudarę sutartį, kuria įsipareigoja 10 metų nuo elektros energijos persiuntimo paslaugos sutarties įsigaliojimo momento nemažinti leistinosios naudoti galios, apmoka 10 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų arba moka pagal šį dydį apskaičiuotą ir Komisijos patvirtintą įkainį. Šis punktas netaikomas prijungiant gyvenamosios paskirties pastatų elektros įrenginius prie skirstomųjų tinklų. To paties straipsnio 11 dalyje numatytos vartotojui taikomos sankcijos už įsipareigojimų nevykdymą – vartotojas privalo apmokėti visas patirtas skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudas, susijusias su vartotojo elektros įrenginių prijungimu prie skirstomųjų tinklų, proporcingai sumažintai leistinajai naudoti galiai.

Elektros energetikos įstatymo 68 straipsnio 1–4 dalyse nurodyta, kad Komisija, nustatydama įpareigojimus, tinkamai atsižvelgia į asmens, turinčio didelę įtaką elektros energijos rinkoje, taip pat perdavimo, skirstymo paslaugų teikėjo ir (ar) visuomeninio tiekėjo teisę gauti protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą. Be to, Komisija, apskaičiuodama protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą, atsižvelgia į Lietuvos banko nefinansinėms korporacijoms suteiktų paskolų metinę palūkanų normą, Vyriausybės vertybinių popierių aukcionų metinę palūkanų normą, valstybės kreditingumo riziką, asmens, kurio atžvilgiu apskaičiuojama protingumo kriterijų atitinkanti investicijų grąža, kapitalo struktūrą ir kitus ekonominius veiksnius, darančius tiesioginę įtaką protingumo kriterijų atitinkančios investicijų grąžos apskaičiavimui. Tuo atveju, kai, nepažeidžiant teisės aktų nustatytų reikalavimų, keliamų veiklos elektros energetikos sektoriuje saugumui ir patikimumui, pagerinami veiklos efektyvumo rodikliai, palyginti su šiame įstatyme numatyta tvarka Komisijos nustatytais įpareigojimais, tokią veiklą vykdantis asmuo turi teisę į didesnę investicijų grąžą per atitinkamą reguliavimo periodą.

VIAP šiuo metu yra reglamentuojamos Elektros energetikos įstatyme, Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 916 „Dėl

Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – VIAP aprašas), Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. 1157 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – VIAP lėšų administravimo aprašas). Šiuo metu galiojantis VIAP reglamentavimas nenumato galimybės taikyti diferencijuotą VIAP kainą įmonėms, veikiančioms intensyviai elektros energiją naudojančiuose pramonės sektoriuose. Visi elektros energijos vartotojai moka tą pačią Komisijos nustatytą VIAP kainą, išskyrus vartotojus už jų termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse pasigamintą ir suvartotą elektros energiją.

Gairių 3.7.2 skirsnyje Europos Komisija įtvirtino paramos atsinaujinančių išteklių energetikai taikymo reikalavimus, kuriuos turi atitikti tokia parama tam, kad būtų suderinama su Europos Sąjungos valstybės pagalbos reikalavimais. Europos Komisijos požiūriu, įmonės, kurioms gali būti taikoma parama, susiduria su tarptautinės prekybos ir trečiųjų šalių įmonių konkurencijos poveikiu, todėl parama padėtų įmonėms įgyti geresnę konkurencinę padėtį. Gairės numato, kad parama intensyviai elektros energiją naudojantiems pramonės sektoriams yra proporcinga, jei įmonės moka bent 15 proc. atitinkamos rinkliavos ar aplinkos apsaugos mokesčių.

Gairių 3 priede pateikiamas sektorių sąrašas, sudarytas pagal prekybos intensyvumo ir elektros energijos vartojimo intensyvumo kriterijus, pavyzdžiui, kalnakasybos, naftos perdirbimo, popieriaus gamybos, pirminių plastikų, trąšų gamybos, metalo apdirbimo. Be to, valstybės narės gali numatyti, kad kitokia paramos atsinaujinančių išteklių energetikai schema taikoma ir įmonėms, veikiančioms Gairių 5 priede numatytuose sektoriuose, jei jų energijos vartojimo intensyvumas yra bent 20 proc. įmonių bendrosios pridėtinės vertės. Vadovaudamosi Gairių nuostatomis, kai kurios valstybės, pavyzdžiui, Vokietija, Didžioji Britanija, yra suderinusios su Europos Komisija investicijų skatinimo schemas.

Elektros energetikos įstatymo 75 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kilnojamaisiais daiktais laikomi elektros energijos persiuntimui skirtos žemosios ir vidutinės įtampos elektros oro linijos, oro kabeliai ir požeminių kabelių linijos ir įrenginiai, įskaitant transformatorinėse ir transformatorių pastotėse įrengtus įrenginius, kartu su požeminių kabelių kanalais, linijas laikančiomis atramomis ir kitais priklausiniais, išskyrus elektros tinklų priklausinius, kurie pagal Statybos įstatymą laikytini pastatais.

Elektros energetikos įstatymo $75^2$ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šiuo metu būti kilnojamųjų elektros energetikos objektų ir įrenginių įrengimo rangovu turi teisę Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės narės juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, turintys Valstybinės energetikos inspekcijos Energetikos įstatymo nustatyta tvarka išduotą atestatą eksploatuoti elektros įrenginius.

Šiuo metu galiojantis Gamtinių dujų įstatymas nenumato galimybės patiems gamtinių dujų vartotojams savo lėšomis ir jėgomis įrengti operatoriaus skirstymo sistemą. Pažymėtina, kad, dalyvaujant susitikimuose su didžiausiais verslo subjektais ir investuotojais, taip pat dažnai išreiškiamas lūkestis trumpinti naujų gamtinių dujų vartotojų sistemų prijungimo terminus, sutinkant visiškai padengti tokių sprendimų įgyvendinimo išlaidas. Viena iš galimybių yra patiems vartotojams pasisamdyti rangovą, kuris įrengtų vartotojo gamtinių dujų sistemai prijungti reikalingą operatoriaus gamtinių dujų skirstymo sistemą.

Taigi, galiojantis Gamtinių dujų įstatymas tiesiogiai nenustato galimybės gamtinių dujų vartotojui ar kitam asmeniui savo lėšomis ir jėgomis perkelti skirstymo sistemos objektų ir įrenginių, kliudančių statinių statybai ar dėl kitų priežasčių. Energetikos įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad vartotojo, gamintojo ar kito asmens pageidaujami rekonstruoti ar perkelti energetikos įmonei priklausantys energetikos objektai, kliudantys statinių statybai ar dėl kitų priežasčių, yra rekonstruojami ar perkeliami vartotojo, gamintojo ar kito asmens ir energetikos įmonės susitarimu teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis. Šiuo metu statybai ar kitokiai veiklai trukdančius skirstymo sistemos objektus ir įrenginius perkelia skirstymo sistemos

operatorius. Tokiai paslaugai teikti operatorius viešųjų pirkimų būdu ir terminais parenka rangovą, o paslaugos įkainis priklauso nuo viešąjį pirkimą laimėjusio rangovo pasiūlymo.

**4. Įstatymų projektuose siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama**

***EĮ projektas:***

1) *1 straipsnio 1 dalimi* siūloma papildyti Energetikos įstatymo 2 straipsnį $9^1$ dalimi ir įtvirtinti energetikos įrenginių įrengimo sąvoką, t. y. nustatyti, kad energetikos įrenginių įrengimas – naujų energetikos įrenginių montavimas (tiesimas), esamų energetikos įrenginių rekonstravimas, išmontavimas.

Atsižvelgiant į tai, kad atestatas yra reikalingas vykdant energetikos veiklą, o galiojančiame šios veiklos apibrėžime įrengimo veikla nenumatyta, *1 straipsnio 2 dalimi* siūloma pakeisti Energetikos įstatymo 2 straipsnio 13 dalį, patikslinant energetikos veiklos sąvoką ir į apibrėžtį įtraukiant energetikos įrenginių įrengimą.

Taip pat *1 straipsnio 3 dalimi* siekiama pakeisti Energetikos įstatymo 2 straipsnio 32 dalį ir įtvirtinti, kad valstybinės svarbos energetikos objektams būtų priskirtina: 50 MW ir didesnės galios elektrinės ir katilinės; 110 kV ir aukštesnės įtampos elektros tinklai ir jų technologiniai priklausiniai; magistraliniai dujotiekiai; 25 000 000 kubinių metrų ir didesnės gamtinių dujų saugyklos; suskystintų gamtinių dujų importo terminalai ir saugyklos, kurių pakartotinio suskystintų gamtinių dujų dujinimo pajėgumas yra 0,5 mlrd. kubinių metrų per metus arba didesnis; magistraliniai naftotiekiai (produktotiekiai); naftos perdirbimo įmonės, perdirbančios 50 000 tonų ir daugiau naftos per metus; 10 000 kubinių metrų ir didesni naftos ir (ar) naftos produktų terminalai ir saugyklos; branduolinės energetikos objektai; energetikos objektai, kurių svarba valstybei pripažįstama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

2) *2 straipsniu* siūloma patikslinti Energetikos įstatymo 6 straipsnio 15 ir 16 punktus, suteikiant Energetikos ministerijai kompetenciją nustatyti asmenų, turinčių teisę įrengti energetikos įrenginius, atestavimo tvarką ir sąlygas; esama Energetikos įstatymo redakcija Energetikos ministerijai paveda nustatyti asmenų, turinčių teisę eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo tvarką ir sąlygas (Energetikos įstatymo 6 straipsnio 2 dalis);

3) *3 straipsniu,* tikslinant Energetikos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies punktus, siekiama patikslinti VEI funkciją, numatant, kad VEI išduos energetikos įrenginių įrengimo atestatus ir kontroliuos energetikos objektų, energetikos įrenginių įrengimą;

4) *4 straipsniu* siūloma pakeisti Energetikos įstatymo 22 straipsnį – apibrėžti energetikos įrenginių įrengimo veiklos atestatus ir nustatyti reikalavimus jų turėtojams:

- įvardijamos atestuotinos veiklos rūšys (elektros įrenginių ir gamtinių dujų įrenginių įrengimas);
- nustatoma atestatu suteikiamų teisių apimtis (elektros įrenginių įrengimo atestatą turintiems asmenims suteikiama teisė įrengti elektros įrenginius, pagal Elektros energetikos įstatymą laikomus kilnojamaisiais daiktais, taip pat statyti elektros įrenginius, laikomus nekilnojamaisiais daiktais (išskyrus elektros įrenginius, pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymą laikomus ypatingaisiais statiniais); gamtinių dujų įrenginių įrengimo atestatą turintiems asmenims suteikiama teisė įrengti gamtinių dujų įrenginius, pagal Gamtinių dujų įstatymą laikomus kilnojamaisiais daiktais, taip pat statyti gamtinių dujų įrenginius ir objektus, laikomus nekilnojamaisiais daiktais (išskyrus gamtinių dujų įrenginius ir objektus, pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymą laikomus ypatingaisiais statiniais);
- nustatomi reikalavimai turėti reikiamą personalą, technologinę įrangą, technologinius dokumentus ir kitas priemones, būti apsidraudusiu civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu.

5) *5 straipsniu* Energetikos įstatymas pildomas $22^1$ straipsniu, siekiant nustatyti Energetikos įrenginių įrengimo veiklos atestatą turinčio asmens prievolę draustis civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu ir nustatyti tokio draudimo sąlygas. Elektros įrenginių, gamtinių dujų įrenginių įrengimo veiklai atestuoti asmenys įrengtų potencialiai pavojingus elektros ir dujų įrenginius, galinčius sukelti žalą tiek tokių įrenginių savininkui, tiek tretiesiems

asmenims. Siekiant užtikrinti, kad dėl įrengimo darbus atlikusio asmens veiksmų nukentėję asmenys gautų žalos atlyginimą, EĮ projektu siūloma nustatyti energetikos įrenginių įrengimo veiklos atestatą turinčio ar siekiančio jį gauti asmens prievolę draustis civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu ir nustatomos tokio draudimo sąlygos.

6) *6 straipsniu* tikslinamos Energetikos įstatymo 28 straipsnio 1, 2 ir 5 dalys, reglamentuojant energetikos įrenginių statybos veiklą kartu paminint ir įrengimo veiklą. Dalis elektros ir gamtinių dujų įrenginių yra laikomi kilnojamaisiais daiktais (Elektros energetikos įstatymo 75 straipsnio 2 dalis, Gamtinių dujų įstatymo $13^1$ straipsnio 2 dalis) ir jiems netaikomos statybą reglamentuojančios teisės normos, todėl, siekiant teisinio aiškumo, atitinkamuose Energetikos įstatymo straipsniuose minint energetikos objektų ir įrenginių statybos veiklą, kartu paminėtina ir įrengimo veikla. Taip pat tikslinama Energetikos įstatymo 28 straipsnio 5 dalis, numatant VEI naują funkciją derinti mokymo įstaigų parengtas energetikos darbuotojų mokymo programas.

Priėmus ***EĮ projekte*** siūlomus teisinio reguliavimo pakeitimus, bus sulaukta tokių teigiamų rezultatų:

- Atsiras teisinis apibrėžtumas sąlygų, kurioms esant, gali būti vykdoma elektros ir gamtinių dujų įrenginių įrengimo veikla, tokiu būdu pagerės elektros ir gamtinių dujų įrenginių įrengimo kokybė (įrengimo veiklą galės vykdyti tik nustatytus reikalavimus atitinkantys atestuoti asmenys), taip pat įrengtų įrenginių saugumas, patikimumas, efektyvumas, aplinkos apsauga, tinkamai pasirengusio asmens atlikti darbai sumažins avarijų ir kenksmingų medžiagų patekimo į aplinką pavojų. Taip pat bus užtikrinama, kad dėl elektros ir gamtinių dujų įrenginių įrengimo paslaugas teikiančio asmens veiksmų nukentėję asmenys gautų žalos atlyginimą.
- Bus sukurtos teisinės prielaidos atsisakyti reglamentavimo, pagal kurį didžiąją dalį naujai įrengtų elektros ir dujų skirstomųjų tinklų ir prie tokių tinklų prijungiamus elektros ir gamtinių dujų įrenginius tikrina VEI (išduodama energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimo pažyma), nes įrenginius įrenginės atestuoti asmenys. Paminėtina tai, kad elektros ir gamtinių dujų įrengimo kokybės patikros klausimas, įrengimo kokybės užtikrinimo būdai, galimos naudos buvo įvertintos audito ir konsultacijų kompanijos Ernst & Young Baltic, UAB, 2016 metais atliktoje analizėje. Minėta analizė parodė, kad VEI tikrinant tik didesnio pavojingumo įrenginius ir objektus, vartotojai nebesusidurtų su sukuriama papildoma administracine našta, taip pat nebepatirtų papildomų laiko ir finansinių sąnaudų. Darant prielaidas, kad i) ateityje VEI per metus išduodamų pažymų skaičius nesikeistų (2016 m. buvo išduota daugiau nei 32 tūkst. VEI pažymų) ir kad ii) vartotojas šiuo metu vidutiniškai sugaišta bent dvi valandas siekdamas gauti VEI pažymą (rangovo paieška, darbas su rangovu ir VEI), sukurta ekonominė – socialinė nauda kasmet galėtų siekti mažiausiai 224 tūkst. Eur (viena vartotojo sugaišto laiko valanda šiuo metu yra įkainota 3,5 Eur).

Taip pat planuojama, kad elektros ir gamtinių dujų naujų vartotojų prijungimo terminas sutrumpės maždaug 7 kalendorinėmis dienomis. Atsisakius VEI tikrinimo įrengiant tam tikrus elektros įrenginius, Pasaulio banko atliekamas verslo sąlygų tyrimo „Doing Business“ rodiklis „Prisijungimas prie elektros tinklų“ pagerėtų, kadangi būtent VEI pažyma yra įvardijama kaip papildoma procedūra naujų elektros vartotojų prijungimo prie skirstomojo tinklo vertinimo procese.

- Bus užtikrinamas tinkamas valstybės energetikos politikos strateginių krypčių įgyvendinimas ir išvengiama ginčytinų situacijų, kai energetikos objektai, nesuderinami su valstybės strateginėmis energetikos politikos kryptimis, nėra derinami su Energetikos ministerija.
- Bus užtikrinama parengtų energetikos darbuotojų mokymo programų kokybė, tai padės užtikrinti ir energetikos darbuotojų tinkamą kvalifikaciją ir kvalifikacijos tobulinimo reikalavimus.

***EEĮ projektas:***

1) *1 straipsniu ir 4 straipsnio 3 dalimi* siūloma panaikinti Elektros energetikos įstatymo 15 straipsnio 13 dalies 2 punktą (visuomeninio tiekėjo vykdoma garantinio tiekimo funkcija) ir atitinkamai papildyti Elektros energetikos įstatymo 39 straipsnio 1 dalį 13 punktu, nustatančiu skirstomųjų tinklų operatoriaus funkcijas;

2) *2 straipsnio 1 dalimi* siūloma patikslinti Elektros energetikos įstatymo 23 straipsnio 3 dalį ir nustatyti papildomas galimybes vartotojo elektros įrenginių prijungimui prie perdavimo tinklo. Siūloma numatyti, kad elektros energijos vartotojai, kurių elektros įrenginių galia ne mažesnė kaip 6 MW, galėtų būti prijungti tiesiogiai prie perdavimo tinklo. Tokiu reguliavimu siekiama užtikrinti, kad prie perdavimo tinklo galėtų prisijungti tie vartotojai, kurių elektros energijos poreikis yra didelis ir kurie dėl to patiria dideles elektros energijos sąnaudas. Vartotojai taip pat turėtų įsipareigoti 10 metų nuo elektros energijos perdavimo paslaugos sutarties įsigaliojimo momento nemažinti sutartyje su perdavimo sistemos operatoriumi nustatytos leistinosios naudoti galios ir 10 metų už ją mokėti galios dedamąją. Be to, siūloma numatyti, kad prie perdavimo tinklo galėtų būti prijungiami tų vartotojų įrenginiai, kurie iki Elektros energetikos įstatymo pakeitimų įsigaliojimo nebuvo prijungti nei prie skirstomųjų, nei prie perdavimo tinklų. T. y. siūlomas teisinis reguliavimas būtų taikomas tik naujai prie elektros tinklų prijungiamiems vartotojų įrenginiams. Atsižvelgiant į tai, siūlomas teisinis reguliavimas neturėtų įtakos elektros energijos tarifui. EEI projektu siūlomas reguliavimas leis užtikrinti subalansuotą ir optimalų tiek skirstomojo, tiek perdavimo tinklo panaudojimą ir sudarys sąlygas pasiekti svarbų visuomeninį tikslą – vystyti investicijas, padidinti Lietuvos konkurencingumą Rytų ir Centrinės Europos regione. Kaip ir pagal šiuo metu galiojantį reguliavimą, visas prisijungimo prie perdavimo tinklo sąnaudas padengtų vartotojas.

Priėmus EEĮ projektą, bus sudarytos sąlygos sumažinti daug elektros energijos savo veikloje naudojančių įmonių sąnaudas, pritraukti ir plėtoti tiesiogines investicijas. Prisijungdami prie perdavimo tinklo vartotojai mokėtų iki 1 ct/KWh mažesnį elektros tarifą, o konkretus sąnaudų mažėjimas priklausytų nuo kiekvieno vartotojo suvartojamo elektros energijos kiekio.

*2 straipsnio 2 dalimi* siūloma papildyti Elektros energetikos įstatymo 23 straipsnio 5 dalį, siekiant užtikrinti, kad su elektros tinklų naudotojais sudaromos elektros energijos pardavimo paslaugos sutarties sąlygos būtų vienodos, objektyvios ir nediskriminacines, nurodant, kad elektros energijos perdavimo paslaugos sutarties standartines sąlygas rengia ir, suderinęs su Komisija, savo interneto svetainėje skelbia perdavimo sistemos operatorius.

3) *3 straipsniu* siūloma papildyti Elektros energetikos įstatymo 38 straipsnyje nurodytas skirstomųjų tinklų operatoriaus teises informacijos gavimo ir tvarkymo srityje. Įvertinus tai, kad pagal teikiamą pasiūlymą visuomeninio tiekėjo vykdoma elektros energijos tiekimo buitiniams vartotojams funkcija atskiriama nuo skirstomųjų tinklų operatoriaus veiklos, o tiesioginius santykius su buitiniu vartotoju turėtų tik visuomeninis tiekėjas, būtina užtikrinti tinkamą ir pakankamą prieigos teisę prie vartotojo duomenų skirstomųjų tinklų operatoriaus vykdomoms funkcijoms (pavyzdžiui, atlikti apskaitos prietaisų patikrinimus, atjungti vartotojo elektros įrenginius ir pan.). Todėl siūloma papildyti skirstomųjų tinklų operatoriui duomenis apie vartotoją teikiančių subjektų sąrašą nauju subjektu, tai yra visuomeniniu tiekėju.

Operatoriaus funkcijų tinkamas įgyvendinimas lemia būtinybę atlikti renkamų duomenų įvertinimą, naudojimą, saugojimą, užrašymą ir kitus veiksmus. Pavyzdžiui, vadovaujantis surinktais duomenimis, nustatoma, ar prašymą teikiantis asmuo yra prijungiamo objekto savininkas, savininko duomenys įrašomi į prijungimo prie elektros tinklų paslaugų teikimo sutartis, sutartys (ir asmens duomenys) saugomos, grupuojamos (pavyzdžiui, pagal paslaugų kategorijas), atliekami kiti būtini veiksmai. Tokie veiksmai patenka į asmens duomenų tvarkymo apibrėžimą.

4) *4 straipsnio 1 dalimi* siūloma Elektros energetikos įstatymo 39 straipsnio 1 dalį papildyti nauju 3 punktu, kuriuo siūloma įpareigoti skirstomųjų tinklų operatorių Energetikos ministerijos nustatyta tvarka leisti vartotojui ar kitam asmeniui savo lėšomis ir jėgomis (vartotojas pats organizuoja ir įgyvendina elektros skirstomųjų tinklų įrengimo projektą) perkelti skirstomųjų tinklų objektus ir įrenginius, kliudančius statinių statybai ar dėl kitų

priežasčių. Taip pat nustatyti, kad perkeltų objektų ir įrenginių nuosavybė nekeičiama, už jų perkėlimą ir (ar) naudojimą prijungiant kitų asmenų elektros įrenginius perkėlimą atlikusiam vartotojui, gamintojui ar kitam asmeniui neatlyginama.

Siūlomas EEĮ pakeitimas būtų reikšmingas palengvinimas investuotojams ir kitiems asmenims, kurie planuoja vykdyti veiklą skirstomųjų tinklų objektų ir įrenginių teritorijoje, pavyzdžiui, tokioje teritorijoje ketinantiems statyti gamyklas ir (ar) kitos paskirties pastatus sutrumpėtų investicinių teritorijų paruošimo planuojamai veiklai terminai. Paprastai investuotojai darbus teritorijoje, kurioje yra perkeltini objektai, siekia pradėti kuo skubiau, todėl skirstomųjų tinklų operatoriaus siūlomi terminai, kurie priklauso nuo viešųjų pirkimų procedūrų, investuotojų poreikius ne visada tenkina. Taip pat investuotojams ir kitiems skirstomųjų tinklų objektų ir įrenginių perkėlimo siekiantiems asmenims atsirastų galimybė pasisamdyti rangovą už pačių sutartą, o ne operatoriaus nustatytą kainą, susitarti su rangovu dėl patogaus darbų atlikimo laiko. Tai leistų efektyviau planuoti verslo plėtrą. Pažymėtina ir tai, kad skirstomųjų tinklų objektų ir įrenginių perkėlimo darbus galės atlikti tik atitinkamus atestatus turintys asmenys (asmenys, norintys atlikti tokius darbus, privalės turėti EĮ pakeitimo projekte numatytą energetikos įrenginių įrengimo atestatą).

Pažymėtina, kad siūlomas reglamentavimas iš esmės atitinka Energetikos įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje nustatytą reglamentavimą, pagal kurį energetikos objektų perkėlimo išlaidas apmoka perkėlimo pageidavęs asmuo, o perkeltų objektų nuosavybė nesikeičia. Energetikos įstatymo 15 straipsnio 4 dalis taip pat numato, kad perkėlimas vykdomas teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis. Tai reiškia, kad perkėlimo sąlygos ir tvarka gali būti nustatomos Elektros energetikos įstatymu, Energetikos ministerijos priimamais teisės aktais. Taip pat pažymėtina, kad siūlomas reglamentavimas nenustato imperatyvo skirstomųjų tinklų objektų ir įrenginių perkėlimą atlikti tik pačiam asmeniui – šiam pageidaujant perkėlimą ir toliau atliks skirstymo sistemos operatorius.

5) *5 straipsniu* įvertinus tai, kad skirstomasis elektros tinklas susideda iš daugybės smulkių objektų, kurių modernizavimo ir rekonstravimo poreikis nuolat kinta, dėl ko skirstomųjų tinklų operatoriui gali būti sudėtinga iš anksto įvertinti, kurių investicijų poreikis egzistuos po 3 ar daugiau metų, manytina, kad ilgalaikio planavimo pareiga šiame elektros energetikos segmente neturėtų būti grindžiama papildomų priežiūros priemonių, numatytų Elektros energetikos įstatymo $39^1$ straipsnio 4 ir 5 dalyse, taikymu, todėl siūlytina jų atsisakyti. Nepaneigiant siekio užtikrinti saugų ir patikimą elektros energetikos sistemos darbą, skatinti efektyvių išmaniųjų energijos tinklų plėtrą rengiant ilgalaikius tinklų plėtros, atnaujinimo, modernizavimo ir investicijų planus, siūlytina numatyti Komisijos diskreciją kreiptis į skirstomųjų tinklų operatorių prašant pateikti papildomą informaciją dėl 10 metų skirstomųjų tinklų plėtros, atnaujinimo, modernizavimo ir investicijų plano, informaciją apie praėjusiais metais įvykdytas investicijas ir (arba) paaiškinimus dėl neįvykdytų investicijų pagal 10 metų skirstomųjų tinklų plėtros, atnaujinimo, modernizavimo ir investicijų planą. Pažymėtina, kad teikiamas pasiūlymas nuosekliai koreliuoja su gamtinių dujų sektoriuje siekiamu įtvirtinti reguliavimu (Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIP-920).

6) *6 straipsniu* siūloma detalizuoti atsiskaitymo su skirstomųjų tinklų operatoriumi principus, įtvirtintus Elektros energetikos įstatymo 40 straipsnyje. Minėtu pasiūlymu numatoma, kad tais atvejais, kai elektros energijos tiekimą buitiniams vartotojams užtikrina visuomeninis tiekėjas, už šiems vartotojams suteiktas persiuntimo tinklais paslaugas, sisteminės paslaugas, taip pat viešuosius interesus atitinkančias paslaugas, kuriomis pasinaudojo prie skirstomojo tinklo prijungti buitiniai vartotojai, su skirstomųjų tinklų operatoriumi atsiskaito visuomeninis tiekėjas pagal šalių sudarytą sutartį.

7) *7 straipsniu* siūloma patikslinti Elektros energetikos įstatymo 41 straipsnio 1 dalį ir numatyti, kad elektros energija perkama ne tik iš elektros energijos tiekėjų, bet ir garantinio tiekimo funkciją atliekančių asmenų, nes pagal siūlomą reglamentavimą už elektros energijos patiekimą vartotojams būtų atsakingi tiek visuomeninis tiekėjas, tiek skirstomųjų tinklų

operatorius, vykdantis garantinio tiekimo funkciją nebuitiniams vartotojams, kurie nėra sudarę elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarties su nepriklausomais elektros energijos tiekėjais.

8) *8 straipsniu*, atsižvelgiant į EEĮ projekto tikslą, atitinkamai koreguojamas Elektros energetikos įstatymo 44 straipsnis, reglamentuojantis garantinio tiekimo bendrąsias sąlygas ir principus ir numatantis, kad paslaugų tiekėju vietoj visuomeninio tiekėjo yra skirstomųjų tinklų operatorius. Šiuo pakeitimu taip pat siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai vartotojas, kuriam turi būti užtikrinamas garantinis tiekimas, turi galiojančią persiuntimo sutartį su garantinį tiekimą jam užtikrinsiančiu skirstomųjų tinklų operatoriumi, atskira sutartis, formalizuojanti garantinio tiekimo santykius, tarp šalių nėra sudaroma.

Atsižvelgiant į tai, kad išgryninus veiklas visuomeniniam tiekėjui būdingą garantinio tiekimo funkciją užtikrintų skirstomųjų tinklų operatorius, būtina tikslinti ir šiuo metu Elektros energetikos įstatyme įtvirtintą garantinio tiekimo kainos apskaičiavimo mechanizmą, pagal kurį garantinio tiekimo kaina siejama su visuomeniniam tiekėjui nustatomos įsigijimo kainos ir visuomeninio tiekimo paslaugos kainos suma. Šiuo aspektu manytina, kad garantinio tiekimo kainos nustatymo siejimas su kito pobūdžio reguliuojamąją veiklą vykdančio ūkio subjekto patiriamais kaštais nėra objektyviai pateisinamas. Elektros energetikos įstatyme įtvirtinto garantinio tiekimo institutas turi aiškią paskirtį – užtikrinti vartotojų teisių ir interesų apsaugą tol, kol vartotojai pasirinks nepriklausomą tiekėją. Tai yra, garantinis tiekimas yra laikina priemonė, realizuojama kaip paslauga, kurią teikia įstatymų leidėjo įpareigotas ūkio subjektas. Atsižvelgiant į šios paslaugos specifinę paskirtį ir teikimo sąlygas, ji neturėtų būti prilyginta įprastinei tiekimo veiklai, kuri siejama su faktiškai patirtais kaštais. Dėl šių priežasčių EEĮ projekte siūloma numatyti, kad garantinio tiekimo kaina nepriklauso nuo jokio ūkio subjekto veiklos rezultatų ir yra nustatoma remiantis objektyviais duomenimis, tai yra kaip metinės elektros rinkos kainos, kurią kasmet nustato Komisija, ir 1,25 dydžio koeficiento sandauga. Pažymėtina, kad, net ir pakeitus garantinio tiekimo kainos apskaičiavimo principus, garantinio tiekimo kainos dydis išliktų panašaus dydžio kaip ir šiuo metu taikoma garantinio tiekimo kaina.

Taip pat siūloma minėto straipsnio 5 dalį papildyti nuostata, suteikiančia garantinį tiekimą užtikrinančiam tinklų operatoriui papildomų garantijų dėl tinkamo jo klientų atsiskaitymo. Pakeitimu siekiama suvienodinti Elektros energetikos įstatyme nustatytas garantijas rinkos dalyviams: siūloma nuostata atkartoja Elektros energetikos įstatymo 34 straipsnį (atsiskaitymo garantijos perdavimo sistemos operatoriui), 40 straipsnį (atsiskaitymo garantijos skirstomųjų tinklų operatoriui), 45 straipsnio 1 dalį (atsiskaitymo garantijos visuomeniniam tiekėjui), 47 straipsnio 1 dalį (atsiskaitymo garantijos nepriklausomiems tiekėjams).

9) *9 straipsniu,* atsižvelgiant į siūlomus pokyčius dėl visuomeninio tiekimo ir skirstomųjų tinklų operatoriaus veiklų išgryninimo, siūloma atitinkamai koreguoti Elektros energetikos įstatymo 58 straipsnio 5 dalį, kurioje nustatyta energijos supirkimo iš atsinaujinančius išteklius elektros energijos gamybai naudojančių gamintojų tvarka. Šiuo metu ši funkcija priskirta visuomeniniam tiekėjui ir paskirtajai įmonei. Įvertinus tai, kad energetikos ministro įsakymu paskirtosios įmonės funkcijas įgyvendina infrastruktūros įmonė („Lietuvos energijos gamyba“, AB), manytina, kad prie skirstomojo elektros tinklo prijungtų gamintojų naudojant atsinaujinančius energijos išteklius pagamintą elektros energiją taip pat turėtų supirkti infrastruktūros segmentui priklausantis ūkio subjektas – skirstomųjų tinklų operatorius. Be to, elektros energijos balansavimo tikslais būtent skirstomųjų tinklų operatorius turi tiesiogines sąsajas su gamintojais, todėl jo veiklos specifika labiausiai būdinga supirkimo funkcijos vykdymui.

10) *10 straipsniu* siūloma papildyti Elektros energetikos įstatymo 61 straipsnio 4 dalį nuostata, numatančia vartotojų galimybę nesudaryti atskirų sutarčių su skirstomųjų tinklų operatoriumi, jei tarp visuomeninio tiekėjo ir vartotojo susiklostę santykiai yra formalizuoti šalių sudaryta elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartimi. Minėtas pasiūlymas sistemiškai ir nuosekliai koreliuoja su EEĮ projekto 6 straipsniu, reglamentuojančiu sutartinius šalių santykius tais atvejais, kai persiuntimo paslaugų teikimą vartotojui užtikrina visuomeninis tiekėjas sutarties su skirstomųjų tinklų operatoriumi pagrindu.

11) *11 straipsnio 1 dalimi* siūlomi redakcinio pobūdžio pakeitimai, koreguojantys Elektros energetikos įstatyme esančius netikslumus – elektros energetikos sektoriuje paslaugų teikėjas nustato ne konkrečias elektros energijos skirstymo, o persiuntimo paslaugų kainas.

Pažymėtina, kad skirstomųjų tinklų operatorius prie jo tinklo prijungtiems vartotojams teikia kompleksinę elektros persiuntimo paslaugą, apimančią elektros energijos transportavimą tiek skirstomaisiais tinklais, tiek perdavimo tinklais, įskaitant sistemines paslaugas. Persiuntimo paslaugos teikimo kaštai atitinkamai įvertinami nustatant konkrečias persiuntimo kainas. Taip pat pažymėtina, kad visuomeninio tiekimo paslaugos kaina, kaip konkretus dydis, atskirai nenustatoma – jos viršutinė riba yra visuomeninės elektros energijos kainos sudedamoji dalis. Įstatymo projektu siūloma tikslinti galiojančią įstatymo formuluotę ir nustatyti, kad paslaugos teikėjas nustato konkrečias kainas šioms paslaugoms: elektros energijos perdavimui, elektros energijos persiuntimui ir visuomeniniam elektros energijos tiekimui.

*11 straipsnio 2 dalimi* siūloma patikslinti Elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio 7 dalies 2 punktą, siekiant numatyti, kad naujas vartotojas už jo elektros įrenginių prijungimą prie skirstomųjų tinklų operatoriaus elektros tinklų galės apmokėti 10 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų arba moka pagal šį dydį apskaičiuotą ir Komisijos patvirtintą įkainį, jei: (i) naujo vartotojo pirmą kartą prie skirstomųjų tinklų prijungiamų elektros įrenginių leistinoji naudoti galia yra didesnė kaip 1 MW; (ii) vartotojas įsipareigoja 10 metų nemažinti leistinosios naudoti galios. Taip pat papildomai siekiama nustatyti, kad tokių vartotojų prijungimo prie elektros tinklų projektai galės būti įgyvendami etapais (vartotojo planuojama pasiekti galutinė leistinoji naudoti galia bus įgyvendinta etapais) su sąlyga, kad pirmu etapu būtų įrengiama ne mažesnė kaip 1 MW leistinoji naudoti galia, ir bendras visų prijungimo projekto etapų įgyvendinimas terminas būtų ne ilgesnis kaip 5 metai. Vartotojas skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudas taip pat apmoka atitinkamais etapais pagal šiame punkte nurodytą sąnaudų paskirstymo tvarką (t. y. 10 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų). Atsižvelgiant į siūlomus papildymus, atitinkamai papildoma 67 straipsnio 11 dalis, kurioje nustatomos papildomos sankcijos, jei vartotojas neįgyvendina leistinosios naudoti galios įgijimo etapo.

Taip pat siūloma papildyti Elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio 7 dalį nauju 3 punktu, kuriuo siūloma vartotojams, kurių elektros įrenginių leistinoji naudoti galia ar didinama elektros įrenginių leistinoji naudoti galia yra didesnė kaip 250 kW ir kurių elektros įrenginių prijungimui reikia įrengti transformatorių pastotes, transformatorines, skirstomuosius punktus, suteikti galimybę tokiems vartotojams savo lėšomis ir pajėgumais Energetikos ministerijos nustatyta organizuoti ir atlikti skirstomųjų tinklų operatoriaus tinklų įrengimo darbus. Taip pat siūloma nustatyti teisinį pagrindą Energetikos ministerijai reglamentuoti vartotojo lėšomis atliekamo, skirstomųjų tinklų operatoriaus elektros tinklų statybos organizavimo ir darbų atlikimo tvarką. Galios dydis (250 kW) nustatytas atsižvelgiant į diskusijas su verslo atstovais bei atlikus esamų vartotojų poreikių analizę .

Tokia galimybė (skubiai (angl. *fast-track)* prisijungti prie elektros tinklų) sutrumpintų prijungimo procesą, kadangi, siekiant pasamdyti darbų rangovą, nebereikėtų vykdyti viešųjų pirkimų, atsirastų galimybė pasisamdyti rangovą už pačių sutartą, o ne operatoriaus nustatytą kainą, rangos darbus vykdyti vartotojui patogiu laiku. Tai leistų efektyviau planuoti verslo plėtrą. Pažymėtina, kad tokius darbus galės atlikti tik atitinkamus atestatus turintys asmenys (ĮĮ projekte nustatyti asmenys, turintys elektros įrenginių įrengimo atestatus). Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad toks vartotojas, suderinęs su skirstomųjų tinklų operatoriumi ir sudaręs įrenginių prijungimo paslaugos sutartį, turės apmokėti 100 procentų skirstymo tinklų įrengimo sąnaudų ir neįgis nuosavybės teisių į pastatytus elektros tinklus ir įrenginius, kuriuos neatlygintinai perduos naudotis skirstomųjų tinklų operatoriui. Taip pat siūloma nustatyti, kad vartotojų lėšomis įrengti skirstomieji tinklai yra skirstomųjų tinklų operatoriaus nuosavybė ir už jų įrengimą ir (ar) naudojimą prijungiant kitų vartotojų įrenginius, įrengimą atlikusiems vartotojams neatlyginama.

*11 straipsnio 3 dalimi* siūloma papildyti Elektros energetikos įstatymo 67 straipsnį $7^1$ dalimi, kuria siūloma vartotojams, kurių elektros įrenginių leistinoji naudoti galia yra ne

mažesnė kaip 6 MW ir kurių elektros įrenginių prijungimui prie perdavimo tinklo reikia pastatyti naujus elektros perdavimo sistemos operatoriaus tinklus, suteikti galimybę tokiems vartotojams savo lėšomis ir pajėgumais Energetikos ministerijos nustatyta tvarka organizuoti ir atlikti elektros perdavimo sistemos operatoriaus tinklų statybos darbus. Taip pat siūloma nustatyti teisinį pagrindą Energetikos ministerijai reglamentuoti vartotojo lėšomis atliekamo, perdavimo sistemos operatoriaus elektros tinklų statybos organizavimo ir darbų atlikimo tvarką.

Tokia galimybė (skubiai (angl. *fast-track*) prisijungti prie elektros tinklų) sutrumpintų prijungimo procesą, kadangi siekiant pasamdyti darbų rangovą nebereikėtų vykdyti viešųjų pirkimų, atsirastų galimybė pasisamdyti rangovą už pačių sutartą, o ne operatoriaus nustatytą kainą, rangos darbus vykdyti vartotojui patogiu laiku. Tai leistų efektyviau planuoti verslo plėtrą. Pažymėtina, kad tokius darbus galės atlikti tik atitinkamus atestatus turintys asmenys. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad toks vartotojas, suderinęs su perdavimo sistemos operatoriumi ir sudaręs įrenginių prijungimo paslaugos sutartį, turės apmokėti 100 procentų perdavimo tinklų statybos sąnaudų ir neįgis nuosavybės teisių į pastatytus elektros tinklus ir įrenginius, kuriuos neatlygintinai perduos naudotis perdavimo sistemos operatoriui. Taip pat siūloma nustatyti, kad vartotojų lėšomis įrengti perdavimo tinklai yra perdavimo sistemos operatoriaus nuosavybė ir už jų įrengimą ir (ar) naudojimą prijungiant kitų vartotojų įrenginius, įrengimą atlikusiems vartotojams neatlyginama.

Taip pat, atsižvelgiant į EEĮ projekto 11 straipsnio siūlomus pakeitimus, atitinkamai pakoreguotos Elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio nuorodos į kitas straipsnio dalis ar punktus.

12) *12 straipsnio 1 dalimi* siūloma numatyti galimybę Komisijai reguliuoti didelę įtaką elektros energijos rinkoje turintį asmenį, nustatant ne tik reguliuojamų paslaugų kainų, bet ir (ar) pajamų viršutinę ribą.

*12 straipsnio 2 ir 3 dalimis* siūloma koreguoti Elektros energetikos įstatymo 68 straipsnio 2 ir 3 dalis, nurodant, kad Komisija, nustatydama įpareigojimus, tinkamai atsižvelgia į asmens, teikiančio šio įstatymo 74 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodytą viešuosius interesus atitinkančią paslaugą, asmens, turinčio didelę įtaką elektros energijos rinkoje, taip pat perdavimo, skirstymo paslaugų teikėjo ir (ar) visuomeninio tiekėjo teisę gauti protingumo kriterijų atitinkančią investicijų grąžą, kuri asmeniui, teikiančiam šio įstatymo 74 straipsnio 2 dalies 4 punkte nurodytą viešuosius interesus atitinkančią paslaugą, turi būti ne didesnė kaip 1 procentas. Šie pakeitimai leis užtikrinti teisinį aiškumą ir nustatys konkrečias protingumo kriterijų atitinkančios investicijų grąžos ribas sistemos rezervo paslaugą teikiančiam asmeniui.

13) *13 straipsniu* atliekami redakcinio pobūdžio pakeitimai, kaip ir EEĮ projekto 11 straipsnio 1 dalyje, nurodant, kad paslaugų teikėjas nustato ne konkrečias elektros energijos skirstymo, o persiuntimo paslaugų kainas.

14) *14 straipsniu* siekiama papildyti Elektros energetikos įstatymą $74^1$ straipsniu ir įtvirtinti, kad intensyviai elektros energiją naudojančiose pramonės sektoriuose veikiančioms įmonėms būtų taikoma kitokia VIAP kainos surinkimo tvarka už elektros energijos kiekį, viršijantį 1 GWh per metus – iki kiekvienų metų liepos 1 d. už praėjusius kalendorinius metus jos galėtų susigrąžinti 85 proc. AEI rinkliavos, kurią nustato Komisija. Reguliavimas būtų taikomas visoms Gairių 3 priede įvardytuose sektoriuose veikiančioms įmonėms ir Gairių 5 priede įvardytuose sektoriuose veikiančioms įmonėms, kurios atitinka ne mažesnio kaip 20 proc. elektros energijos vartojimo intensyvumo ir bendrosios pridėtinės vertės reikalavimą. Tokia AEI rinkliava būtų taikoma už elektros energiją viršijančią 1 GWh.

Siekiant užtikrinti, kad siūloma VIAP kainos skaičiavimo tvarka pasinaudotų tik energiją efektyviai vartojančios įmonės, siūloma nustatyti, kad įmonės turėtų pateikti energijos vartojimo audito ataskaitą ir sudaryti sutartį su Energetikos ministerijos įgaliota institucija, kuria įsipareigotų pateikti energijos vartojimo audito ataskaitą ne rečiau kaip kas 4 metus po anksčiau atlikto energijos vartojimo audito. Papildomai siūloma reglamentuoti, kad jei asmenys, atitinkantys nustatytus reikalavimus, nebus įsidiegę geriausių esamų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių ir jiems atliktose energijos vartojimo audito ataskaitose bus nustatytos rekomendacijos dėl energijos vartojimo efektyvumo didinimo

priemonių, tokie asmenys galės pasinaudoti nustatyta lengvata, jeigu su Energetikos ministerijos įgaliota institucija sudarys sutartį, kuria įsipareigos į geriausių esamų energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonių įsidiegimą per 4 metų laikotarpį nuo sutarties sudarymo investuoti ne mažiau kaip 75 procentus galimos susigrąžinti sumos, iš to ne mažiau kaip pusę investuojant per laikotarpio pirmus 2 metus. Įmonei pažeidus savo įsipareigojimus, VIAP kainos skaičiavimo tvarka jai nebebūtų taikoma.

Sektorių, kuriuose veikiančios įmonės galėtų pasinaudoti siūloma nustatyti VIAP kainos surinkimo tvarka, sąrašas, AEI rinkliavos nustatymo ir surinkimo tvarka ir pridėtinės vertės apskaičiavimo tvarka būtų detalizuoti Vyriausybės nutarimais.

15) *15 straipsniu* siūloma patikslinti Elektros energetikos įstatymo 75 straipsnio 2 dalį, siekiant patikslinti kilnojamųjų elektros įrenginių ir objektų sąvokos formuluotę. Elektros energetikos įstatyme įtvirtinta sąvoka nevisiškai atitinka kituose teisės aktuose (Elektros įrenginių įrengimo bendrąsias taisyklėse ir Elektros linijų ir instaliacijos įrengimo taisyklėse) vartojamą terminiją, kai kurie neatsiejamai susiję objektai apskritai nepatenka į šios sąvokos apimtį (pavyzdžiui, kilnojamaisiais daiktais būtų laikomi transformatorinėse įrengti įrenginiai, tačiau ne pati transformatorinė). Pažymime, kad energetikos objekto priskyrimas atitinkamai kategorijai lemia ir šio objekto naudojimo teisinį režimą (įrengimo procedūros reikalavimai, įskaitant registravimo poreikį Nekilnojamojo tirto registre ir kt.), todėl labai svarbu, kad elektros įrenginiai ir objektai būtų tinkamai identifikuojami ir priskiriami tinkamai daiktų grupei.

16) *16 straipsniu,* įvertinus EĮ projekto pakeitimus, kuriais nustatomas elektros įrenginių įrengimo atestatas, siūloma patikslinti Elektros energetikos įstatymo $75^2$ straipsnio 1 dalį ir nustatyti, kad kilnojamųjų elektros energetikos įrenginių įrengimo rangovu turi teisę būti Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės narės juridinis asmuo, kita organizacija ar jų padalinys, turintys Valstybinės energetikos inspekcijos Energetikos įstatymo nustatyta tvarka išduotą atestatą įrengti, o ne eksploatuoti elektros įrenginius.

Siūlomos priimti ***EEĮ projekto*** nuostatos ne tik prisidės prie energetikos įmonių veiklos efektyvinimo ir paslaugų kokybės gerinimo, tačiau turės reikšmingos įtakos energetikos sektoriaus sklandžiam vystymuisi. Atskyrus elektros energijos visuomeninio tiekimo ir elektros energijos skirstymo veiklas, bus užtikrinamas:

i) skaidresnis ES III energetikos paketo įgyvendinimas (skirstymo veikla visiškai atskiriama nuo tiekimo veiklos);

ii) aiškesnė, į konkrečius procesus ir veiklą orientuota valstybinė priežiūra (išgrynintos veiklos sąnaudos);

iii)efektyvesnis įstatyme numatytų veiklų atskyrimo bei nepriklausomumo reikalavimų tinkamo vykdymo koordinavimas;

iv)aiškesnis pareigų ir atsakomybių pasidalinimas paslaugų gavėjų (vartotojų ir sistemos naudotojų) atžvilgiu.

Be to, įsigaliojus EEĮ projektui ir priėmus jo įgyvendinamuosius teisės aktus, pagreitėtų prijungimo prie elektros tinklų procesas, būtų sudarytos sąlygos intensyviai elektros energiją naudojančiuose sektoriuose veikiančioms įmonėms tapti konkurencingesnėms tarptautinėje prekyboje, Lietuva taptų patrauklesnė vietos ir užsienio investuotojams ir padėtų pritraukti tiesioginių investicijų į Lietuvos regionus, kurtų naujas darbo vietas. Siūlomos VIAP kainos surinkimo tvarkos taikymas turėtų teigiamą poveikį investicinei aplinkai Lietuvoje ir Lietuvos ekonomikai.

***GDĮ projektas:***

1) *1 straipsniu,* siūloma patikslinti Gamtinių dujų įstatymo $13^1$ straipsnį, nustatant, kad mažo ir (ar) vidutinio slėgio dujotiekių įrengimo rangovu gali būti atitinkamas asmuo, turintis teisės aktų nustatyta tvarka VEI išduotą atestatą įrengti, o ne eksploatuoti gamtinių dujų įrenginius.

*2) 2 straipsniu* siūloma papildyti Gamtinių dujų įstatymo 34 straipsnį 6 dalimi, kuria siūloma įpareigoti skirstymo sistemos operatorių Energetikos ministerijos nustatyta tvarka leisti vartotojui ar kitam asmeniui savo lėšomis ir jėgomis (vartotojas pats organizuoja ir įgyvendina

skirstymo sistemos objektų įrengimo projektą) perkelti skirstymo sistemos objektus ir įrenginius, kliudančius statinių statybai ar dėl kitų priežasčių. Taip pat nustatyti, kad perkeltų skirstymo sistemos objektų ir įrenginių nuosavybė nekeičiama, už jų perkėlimą ir (ar) naudojimą prijungiant kitus asmenis perkėlimą atlikusiam vartotojui ar kitam asmeniui neatlyginama. Siūlomas reglamentavimas būtų reikšmingas palengvinimas investuotojams ir kitiems asmenims, kurie planuoja vykdyti veiklą skirstymo sistemos objektų ir įrenginių teritorijoje, pavyzdžiui, tokioje teritorijoje ketinantiems statyti gamyklas ir (ar) kitos paskirties pastatus sutrumpėtų investicinių teritorijų paruošimo planuojamai veiklai terminai.

Dažnai investuotojai darbus teritorijoje, kurioje yra perkeltini objektai, siekia pradėti kuo skubiau, todėl operatoriaus siūlomi terminai, kurie, kaip minėta, priklauso nuo viešųjų pirkimų procedūrų, investuotojų poreikius tenkina ne visada. Pažymėtina, kad, priėmus siūlomą reglamentavimą, investuotojams ir kitiems skirstymo sistemos objektų ir įrenginių perkėlimo siekiantiems asmenims atsirastų galimybė pasisamdyti rangovą už pačių sutartą, o ne operatoriaus nustatytą kainą, susitarti su rangovu dėl patogaus darbų atlikimo laiko. Tai leistų efektyviau planuoti verslo plėtrą. Pažymėtina ir tai, kad skirstymo sistemos objektų ir įrenginių perkėlimo darbus galės atlikti tik atitinkamus atestatus turintys asmenys (tokių darbų atlikimui asmenys privalės turėti EĮ pakeitimo projekte numatytą energetikos įrenginių įrengimo atestatą).

Pažymėtina, kad siūlomas reglamentavimas iš esmės atitinka Energetikos įstatymo 15 straipsnio 4 dalyje nustatytą reglamentavimą, pagal kurį energetikos objektų perkėlimo išlaidas apmoka perkėlimo pageidavęs asmuo, o perkeltų objektų nuosavybė nesikeičia. Energetikos įstatymo 15 straipsnio 4 dalis taip pat numato, kad perkėlimas vykdomas teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis. Tai reiškia, kad perkėlimo sąlygos ir tvarka gali būti nustatoma Gamtinių dujų įstatymu, Energetikos ministerijos priimamais teisės aktais. Taip pat pažymėtina, kad siūlomas reglamentavimas nenustato imperatyvo skirstymo sistemos objektų ir įrenginių perkėlimą atlikti tik pačiam asmeniui – šiam pageidaujant perkėlimą ir toliau atliks skirstymo sistemos operatorius.

2) *3 straipsniu* siūloma patikslinti Gamtinių dujų įstatymo 37 straipsnio 6 dalį, nustatant, kad vartotojams suteikiama galimybė jų pageidavimu savo lėšomis ir jėgomis įrengti operatoriaus skirstymo sistemą. Tokia galimybė suteikiama vartotojo poreikiams reikalingai, ne mažesnio kaip 40 MWh/val. pajėgumo operatoriaus skirstymo sistemai įrengti (40 MWh/val. pajėgumas nustatytas atsižvelgiant į diskusijas su verslo klientais ir atlikus esamų vartotojų poreikių analizę). Taip pat siūloma nustatyti teisinį pagrindą Energetikos ministerijai reglamentuoti vartotojo lėšomis atliekamo ne mažesnio kaip 40 MWh/val. pajėgumo operatoriaus skirstymo sistemos įrengimo tvarką. Siūlomas reglamentavimas būtų reikšmingas palengvinimas investuotojams, kurie siekia kuo greičiau prisijunti prie gamtinių dujų skirstymo sistemos. Dažnai investuotojai darbus siekia pradėti kuo skubiau, todėl operatoriaus siūlomi terminai, kurie, priklauso nuo viešųjų pirkimų procedūrų, investuotojų poreikius tenkina ne visada. Priėmus siūlomą reglamentavimą, investuotojams ir kitiems vartotojams atsirastų galimybė pasisamdyti rangovą už pačių sutartą, o ne operatoriaus nustatytą kainą, susitarti su rangovu dėl patogaus darbų atlikimo laiko. Tai leistų efektyviau planuoti verslo plėtrą. Pažymėtina ir tai, kad skirstymo sistemos objektų ir įrenginių įrengimo darbus galės atlikti tik atitinkamus atestatus turintys asmenys (tokių darbų atlikimui asmenys privalės turėti EĮ pakeitimo projekte numatytą energetikos įrenginių įrengimo atestatą).

**5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta**

Neigiamų Projektų pasekmių nenumatoma.

Papildomai pažymima, kad dėl EEĮ projekto 17 straipsniu siekiamo įtvirtinti VIAP diferencijavimo mechanizmo buvo atliktas poveikio vertinimas.

Siekiant pasirinkti tinkamiausią VIAP kainos surinkimo tvarkos variantą, buvo svarstomos tokios alternatyvos: (i) taikoma dabartinė VIAP finansavimo schema, kai visi elektros energijos vartotojai moka tą pačią VIAP kainą; (ii) taikoma parama elektros energiją intensyviai naudojančioms pramonės šakoms, jos nesiejant su elektros energijos vartojimo intensyvumo lygiu; (iii) taikoma parama elektros energiją intensyviai naudojančioms pramonės šakoms, ją susiejant su elektros energijos vartojimo intensyvumo lygiu; (iv) taikoma parama intensyviai elektros energiją naudojančioms pramonės šakoms ir kitose šakose veikiančioms įmonėms, jei jų elektros energijos vartojimo intensyvumas viršija 20 procentų įmonės bendrosios pridėtinės vertės; (v) AEI rinkliavos ribos, kai VIAP kainos surinkimo tvarka taikoma intensyviai elektros energiją naudojančiose pramonės šakose ir kitose šakose veikiančioms įmonėms, atitinkančioms papildomus kriterijus.

Įvertinus alternatyvų pranašumus ir trūkumus, nustatyta, kad daugiausia pranašumų turi (iv) alternatyva. Ši alternatyva sudarytų galimybę siūlomą VIAP kainos surinkimo tvarką taikyti plačiausiam ratui įmonių, pagerintų jų konkurencinę padėtį ir sudarytų sąlygas pritraukti tiesiogines užsienio investicijas. Šią alternatyvą yra pakankamai paprasta administruoti (ta pati VIAP kainos surinkimo tvarka būtų taikoma visoms įmonėms). Europos Komisija yra pritarusi panašioms investicijų skatinimo schemoms (Danija, Graikija, Prancūzija, Vokietija, Lenkija, Rumunija, Slovėnija, Čekija, Bulgarija, Švedija, Jungtinė Karalystė, Latvija ir Italija).

Kitos nagrinėtos alternatyvos turėtų mažesnį poveikį, nes būtų taikomos siauresniam ratui įmonių ((ii) alternatyva būtų taikoma tik elektros energiją intensyviai naudojančioms pramonės šakoms, bet ne kitiems sektoriams ir gali būti prieinama įmonėms, kurioms ji nėra būtina), jų administravimas būtų sudėtingesnis ir pareikalautų daugiau išteklių ((iii) ir (v) alternatyva), o su kitų alternatyvų modelių įgyvendinimu susijusių valstybės pagalbos schemų derinimas gali būti sudėtingesnis, nes nėra tokio pobūdžio Europos Komisijos praktikos.

Nepriklausomi ekspertai atliko siūlomos VIAP kainos surinkimo tvarkos sąnaudų ir naudos analizę. Atsižvelgdami į potencialų naudos gavėjų ratą, jie įvertino, kad rinkliavos perskirstymas lengvatos negaunančių vartotojų AEI rinkliavą padidins 0,22 ct/kWh, arba apie 2 proc. nuo bendro elektros energijos tarifo tenkančio namų ūkiams 2017 metais. Ilgainiui poveikis dar labiau mažėtų, nes dėl augančio energijos vartojimo mažėtų paskirstomų rinkliavų našta. Pažymėtina, kad, net įsigaliojus Įstatymo projektui, Europos Sąjungos kontekste Lietuva išliktų šalimi, pasižyminčia vienu mažiausių elektros energijos kainų skirtumu tarp buitinių vartotojų ir stambių pramoninių vartotojų (2016 metų antrąjį pusmetį mažesnis skirtumas fiksuotas tik Bulgarijoje, Vengrijoje ir Maltoje).

**6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai**

Įstatymai nedarys įtakos kriminogeninei situacijai ar korupcijai. Atliktas Projektų antikorupcinis vertinimas. Korupcijos pasireiškimo galimybių nenustatyta.

**7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai**

Įgyvendinus priimtą EĮ projektą, asmenys už elektros įrenginių ir gamtinių dujų įrenginių įrengimo atestatą turės sumokėti nustatyto dydžio valstybės rinkliavą (už įrenginių eksploatavimo veiklą, priklausomai nuo įmonės dydžio (darbuotojų skaičiaus), šiuo metu nustatyta 83–194 Eur dydžio rinkliava). Taip pat būtų mokama draudiko nustatyta draudimo įmokos premija.

Priimtas EEĮ projektas turės teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir jo plėtrai. Dėl siūlomos VIAP kainos surinkimo tvarkos taikymo intensyviai elektros energiją naudojančiuose pramonės sektoriuose veikiančios įmonės patirs mažesnes elektros energijos sąnaudas, pagerės Lietuvos pramonės įmonių konkurencinė padėtis, bus sudarytos sąlygos pritraukti tiesiogines užsienio investicijas į Lietuvos regionus. Tikimasi, kad siūloma VIAP kainos surinkimo tvarka padės pritraukti naujas plyno lauko investicijas. Per 15 metų tikimasi pritraukti 7 projektus. Per šį laikotarpį tokie projektai galėtų sukurti apie 1 000 naujų darbo vietų ir būtų sumokėta apie 74 mln. Eur vien su darbo santykiais susijusių mokesčių.

EEĮ projektu aiškiai nustačius energetikos įmonių investicinės grąžos normą, bus užtikrinamas reguliacinis skaidrumas ir investicinės aplinkos stabilumas. Tai taip pat turės teigiamą įtaką galutiniams vartotojams – sumažės elektros energijos kainos. Atitinkamai verslo srityse, kuriose veiklos kaštai už elektros energiją sudaro didelę dalį produkto gamybos kaštų, sumažės tokio produkto kainos mažmeninėje ir didmeninėje rinkose, todėl įstatymų pakeitimai turės visuminį teigiamą poveikį finansams namų ūkių segmente.

**8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios**

Siekiant Projektuose siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės (susiję Įstatymų projektai teikiami kartu).

**9. Ar Įstatymų projektai yra parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka**

Projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Nauji ir patikslinti terminai Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka bus įvertinti ir aprobuoti.

**10. Įstatymų projektų atitikimas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams**

Projektai neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

**11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti**

Iki įstatymų įsigaliojimo Vyriausybė, Energetikos ministerija, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija, VEI ir Lietuvos bankas turėtų parengti ir patvirtinti:

1) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimo Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo 2012 m. liepos 4 d. nutarimo Nr. 827 „Dėl Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo energijai gaminti skatinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimo Nr. 916 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

4) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. rugsėjo 19 d. nutarimo Nr. 1157 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

5) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. vasario 11 d. įsakymo Nr. 1-38 „Dėl Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

6) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. balandžio 16 d. įsakymo Nr. 1-120 „Dėl Standartinių elektros energijos persiuntimo paslaugos teikimo sutarčių su buitiniais vartotojais sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

7) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. spalio 6 d. įsakymo Nr. 1-280 „Dėl Naujų buitinių vartotojų

elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų sutarčių standartinių sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

8) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymo Nr. 1-274 „Dėl Asmenų, turinčių teisę eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

9) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. liepos 4 d. įsakymo Nr. 1-127 „Dėl Elektros energijos gamintojų ir vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

10) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. gruodžio 11 d. įsakymo Nr. 1-261 „Dėl Naujų perdavimo ar skirstymo sistemų nedujofikuotoje teritorijoje įrengimo, naujų vartotojų gamtinių dujų sistemų prijungimo prie perdavimo ar skirstymo sistemų ir vartotojų gamtinių dujų sistemų įrengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

11) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2013 m. kovo 4 d. įsakymo Nr. 1-51 „Dėl Naujų buitinių vartotojų gamtinių dujų įrenginių prijungimo prie gamtinių dujų skirstymo sistemos sutarčių standartinių sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

12) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. 1-162 „Dėl Skirstomųjų dujotiekių įrengimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

13) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. sausio 2 d. įsakymo Nr. 1-2 „Dėl Dujų sistemų pastatuose įrengimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

14) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetiko ministro 2012 m. vasario 3 d. įsakymo Nr. 1-22 „Dėl Elektros įrenginių įrengimo bendrųjų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

15) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. spalio 24 d. įsakymo Nr. 1-261 „Dėl Energetikos valstybinės kontrolės ir vartotojų energetikos įrenginių kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

16) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2016 m. liepos 26 d. įsakymo Nr. 1-209 „Dėl Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

17) Lietuvos Respublikos energetikos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. lapkričio 7 d. įsakymo Nr. 1-220 „Dėl Energetikos objektus, įrenginius statančių ir eksploatuojančių darbuotojų atestavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

18) Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nutarimo „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2015 m. sausio 15 d. nutarimo Nr. O3-3 „Dėl Elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos kainos nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

19) Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2012 m. rugsėjo 28 d. nutarimo Nr. O3-279 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje kainos nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

20) Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos „Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2012 m. rugsėjo 14 d. nutarimo Nr. O3-229 „Dėl Elektros energijos kainos ir rezervinės galios užtikrinimo paslaugų kainų nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

21) Valstybinės energetikos inspekcijos viršininko prie Energetikos ministerijos įsakymo „Dėl Valstybinės energetikos inspekcijos viršininko prie Energetikos ministerijos 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymo Nr. 1V-95 „Dėl Valstybinės energetikos inspekcijos prie

Energetikos ministerijos atstovų dalyvavimo statybos užbaigimo komisijose ir pažymų apie energetikos įrenginių techninės būklės patikrinimą išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą;

Lietuvos bankas turės priimti energetikos įrenginių įrengimo veiklos atestatą turinčių asmenų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo taisykles.

Taip pat reikės Europos Komisijos sprendimo, kad siūloma VIAP kainos surinkimo tvarka yra suderinama su Europos Sąjungos valstybės pagalbos taisyklėmis.

**12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti**

Biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų Projektų įgyvendinimas nepareikalaus.

EĮ projekto sukeliama numatoma administracinės naštos pokyčio analizė pateikiama šio aiškinamojo rašto priede (pažymoje). EĮ projektui įgyvendinti gali reikėti papildomų lėšų dėl įstatymu nustatytų papildomų funkcijų VEI.

EEĮ projektui įgyvendinti gali reikėtų papildomų lėšų, skirtų VIAP lėšoms administruoti.

**13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados**

Projektų rengimo metu konsultuotasi su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija, Valstybine energetikos inspekcija ir elektros energijos skirstymo ir visuomeninio tiekimo veiklą vykdančia energetikos įmone.

Projektai skelbiami Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

**14. Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis**

Reikšminiai Projektų žodžiai yra „elektros įrenginių įrengimo atestatas“, „gamtinių dujų įrenginių įrengimo atestatas“, „energetikos įrenginių įrengimo veiklos atestatas“, „skirstomųjų tinklų operatorius“, „garantinis elektros energijos tiekimas“, „skirstomųjų tinklų operatorius“, „visuomeninis tiekėjas“, „viešuosius interesus atitinkančios paslaugos“, „viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratorius“, „atsinaujinantys energijos ištekliai“, „investicijų grąža“.

Energetikos viceministras
Egidijus Purlys
2017-11-09

Energetikos ministerijos
Teisės skyriaus vedėjo pavaduotoja
Renata Adomaitytė-Šliogerienė
2017-11-09

Energetikos ministerijos
kalbos tvarkytoja
Aušra Sinkuvienė
2017-11-08